

Wrocław, 30.04.2021

Dr hab. inż. Anna Cwiąkała-Malys Prof. UWr
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Instytut Nauk Ekonomicznych
Zakład Zarządzania Finansami

RECENZJA ROPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Marka Długozimy

pt: *Dostępność i wykorzystanie środków z UE w gminach w Polsce i w Niemczech w latach 2014-2017 (studium porównawcze)* – przygotowanej pod kierunkiem naukowym Promotora prof. zw. dr hab. Mariana Nogi
Wrocław 2021

1. Uwagi wstępne

Podstawą do napisania niniejszej recenzji jest uchwała nr 21/2020 Rady Akademickiej Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu z dnia 26.03.2021 r., w związku z prowadzonymi czynnościami w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora (pismo L.dz. 5100.I.5/DN/2021) .

Celem recenzji jest stwierdzenie, czy przedłożona rozprawa doktorska spełnia wymogi określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2016, poz. 882 z późn. zm)

W recenzji przyjęto następujące kryteria oceny:

1. Podstawa prawna pisania recenzji
2. Wybór i znaczenie tematu rozprawy. Cele pracy i hipoteza badawcza
3. Struktura, metody i merytoryczna ocena treści pracy
4. Ocena formalnej strony pracy
5. Uwagi, pytania i kwestie dyskusyjne
6. Konkluzja końcowa

2. Wybór i znaczenie tematu rozprawy. Cele pracy i hipoteza badawcza

Recenzowaną dysertację mgr Marka Długozimy można określić jako studium o charakterze teoretyczno-empirycznym, łączące obszar regulacji prawnych, ekonomicznych i finansowych. To znacząca rozprawa, gdyż wraz z bibliografią, spisami tablic i rysunków oraz załączników obejmuje łącznie 194 strony, na co składają się: Wstęp (s.4-6), Rozdziały I-V (s.7- 157), Zakończenie (s. 158-163) oraz szczegółowe Wykazy: Bibliografii (s. 164-173; 153 pozycje krajowe i zagraniczne w tym niemieckojęzyczne) , Źródeł internetowych (s.174; 31 pozycji), Rysunków (20; s. 175) , Tabel (65, s. 176-178) oraz Załączników (5; s. 179-193).

W recenzowanej dysertacji Autor relewantne znaczenie nadał procesowi pozyskiwania i wykorzystania środków pomocowych, pochodzących z Unii Europejskiej przez gminy w Polsce. Dokonując oceny trafności wyboru tematu niniejszej dysertacji należy podkreślić, że mgr Marek Długozima dostrzegł istotny problem badawczy, który warty jest rozpatrzenia i przeanalizowania zarówno w obszarze teoretycznym jak i empirycznym. Doktorant przeprowadził bowiem wielowymiarową, złożoną komparację rozwiązań normatywnych, finansowych i społecznych w przykładowo wybranych gminach - gmina Trzebnica (Polska) i gmina partnerska Kitzingen oraz Lokalna Grupa Działania LAG Z.I.E.L. Kitzingen e. V. (Niemcy- Bawaria).

We wstępie recenzowanej dysertacji został przez Doktoranta określony cel główny :

- wskazanie rozwiązań, które mogłyby zwiększyć absorpcję środków unijnych przez gminy w Polsce, i przeprowadzenie porównania uwarunkowań normatywnych, finansowych i społecznych w przykładowej gminie w Polsce i Niemczech.

Wybór ten w kontekście tematyki badawczej należy uznać za trafny oraz interesujący i ważki ze względów poznawczych, także z uwagi na aktualny kontekst ekonomiczny i finansowy sytuacji gmin w Polsce.

Zgodnie z ugruntowaną praktyką badawczą na podstawie przyjętego celu głównego zostały przez Doktoranta sformułowane dwie hipotezy badawcze, które następnie zostały poddane weryfikacji :

- charakterystyka demograficzna, społeczna, gospodarcza wpływa na zapotrzebowanie lokalnej społeczności organów gmin na działania ogólnospołeczne i unijne środki finansowe,
- mimo precyzyjnie egzekwowanych wytycznych europejskich i krajowych w zakresie przyznawania i rozliczania dotacji unijnych, nadal można wskazać rozwiązania, które będą

zwiększały efektywność wydatkowania środków unijnych, upraszczały rozliczenia i zwiększały absorpcję w polskich gminach.

Szczegółowa analiza dysertacji mgr Marka Długozimy pozwoliła na następujące konkluzje:

- cel główny pracy został jednoznacznie sformułowany i prawidłowo osadzony jako przedmiot fundamentalnych rozważań w recenzowanej dysertacji. Logicznie określono kierunek i zakres badań.
- celów szczegółowych nie zdefiniowano, co prawda nie stanowi to znaczącego zarzutu merytorycznego, chociaż niewątpliwie mocniej wskazałoby związek celu głównego z kierunkiem i zakresem badań w całej recenzowanej dysertacji,
- hipotezy badawcze sformułowano proste ale zarazem logiczne i wystarczające do realizacji głównego celu badawczego recenzowanej dysertacji

Ze względu na wnikliwość analizowanych kwestii, recenzowana dysertacja zawiera wiele wartościowych informacji, które dotyczą kluczowych problemów nurtujących polskie jak i niemieckie gminy.

3. Struktura, metody i merytoryczna ocena treści pracy

Treść recenzowanej dysertacji została podzielona na pięć rozdziałów.

W rozdziale I przedstawiono warunki historyczne, prawne, ekonomiczne i finansowe funkcjonowania i rozwoju samorządności w Polsce oraz Niemczech. Doktorant skupił się na szczegółowych porównaniach a następnie ich analizach, co bez wątpienia wymagało dużego zaangażowania badawczego, biorąc od uwagę kontekst międzynarodowy. Badaniem objęto: zadania i działania gmin w Polsce i Niemczech, podział uprawnień i odpowiedzialności, zasady i źródła finansowania gmin oraz system kontroli i nadzoru czy kwestie obowiązków sprawozdawczych. Oceniono regulacje prawne w kontekście Karty Samorządu Lokalnego.

W rozdziale II dokonano precyzyjnej i wieloetapowej analizy funduszy europejskich, potencjalnych dla gmin, w kontekście zarówno ich pozyskiwania jak i rozliczania. Doktorant badał strategię rozwoju „Europa 2020”, jak i regionalne programy operacyjne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) i instrument Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) – Community Led-Local Development (CLLD) – bazujący na LEADER z perspektywy budżetowej 2007-2013.

W rozdziale III dokonano metodą porównań analizy wielowymiarowego materiału empirycznego, charakteryzującego badane gminy Trzebnica i Kitzingen na tle Dolnego Śląska i Bawarii. W tym celu wykorzystano podstawowe instrumentarium statystyczne.

Rozdział IV nawiązał do koncepcji New Public Management–NPM. Doktorant dokonał porównania i szczegółowej analizy struktury budżetów badanych gmin i ich zadłużenie. Zaprezentował przegląd definicji efektywności, ze wskazaniem adekwatnych do możliwości zastosowania ich dla potrzeb gminy. Ten rozdział stworzył podwaliny do dokonania całościowej oceny efektywności wydatkowania środków publicznych w analizowanych gminach Trzebnica i Kitzingen.

Rozdział V zawiera koncepcję zmian w regulacjach normatywnych w Polsce ukierunkowaną na zwiększenia stopnia wykorzystania środków pomocowych pochodzących z UE , ze szczególnym wskazaniem na wydatki inwestycyjne i podatek od towarów i usług.

Rozdział V oceniam bardzo wysoko; moim zdaniem stanowi on główny ingredient „intelektualnej wartości dodanej” i stanowi najmocniejszy atut dysertacji mgr. Marka Długozimy . Doktorant wykazał umiejętność samodzielnego sformułowania i rozwiązania problemu naukowego, oprócz tego pokazał zdolność krytycznej analizy oraz znajomość warsztatu badawczego.

Sfinalizowaniem rozważań prezentowanych w rozprawie jest zakończenie, w którym zostały sformułowane główne konkluzje wynikające z wyników badań empirycznych oraz z przeprowadzonych studiów literaturowych .

Puentując:

- układ i struktura dysertacji prawidłowa,
- kolejność rozdziałów zachowana
- kompozycja adekwatnej do problematyki i celu określonego we wstępie,
- tok wywodów klarowny,
- argumentacja przekonująca,
- proporcje między częścią teoretyczną i empiryczną zachowane.

Pod względem jakościowym literatura została dobrana prawidłowo, ponadto jest bardzo zróżnicowana i bogata. Na podkreślenie zasługuje umiejętność wykorzystywania najnowszej literatury przedmiotu jak i liczne odwołania do badań światowych w podjętej tematyce.

4. Ocena formalnej strony pracy

Warsztat recenzowanej dysertacji mgr Marka Długozimy cechuje wysoka dojrzałość naukowa. Dokonując oceny formalnej strony recenzowanej rozprawy stwierdzam, że nie zawiera błędów czy braków. W tekście wystąpiły znikome niedociągnięcia stylistyczne (zdania wielokrotnie złożone), czy językowe („literówki”) ale nie zasługują na szczegółowe wymienianie, czy analizowanie.

Strona redakcyjna rozprawy nie budzi najmniejszych zastrzeżeń - precyzyjna i dopracowana redakcyjnie.

5. Uwagi, pytania i kwestie dyskusyjne

Pomimo, że rozprawę oceniam wysoko, moją uwagę zwróciły następujące mankamenty, zastrzeżenia, które mam nadzieję, że zostaną przez Doktoranta wyjaśnione, uzupełnione czy doprecyzowane w dalszej części niniejszego procesu – publicznej obrony :

1. Czy zwiększenie próby (2 gminy) objętej badaniem, wpłynęłoby na wnioski sformułowane w dysertacji ? Co przeważało o wyborze badanych gmin? Czy i w jakim stopniu są reprezentatywne?
2. Z czego wynika różnicowanie czasu : wskazany w tytule dysertacji a faktyczny, który został objęty badaniem?
3. Czy wymagane przez UE parametry (tzw. wskaźniki rezultatu) są miarodajne w obszarze pomiaru efektywności wykorzystania środków pomocowych UE ? W jaki sposób tę miarodajność można/należy zweryfikować?
4. W jakim stopniu rodzaj i charakter badań statystycznych miał wpływ na przeprowadzone analizy wykorzystania środków pomocowych UE?
5. W jaki sposób KSR 11 jest stosowany w zakresie czasowych przestojów na budowach realizowanych w gminie ?
6. Jak należy interpretować KSR 11 w kontekście dyscypliny budżetowej ?
7. Czy badania koncentracji kapitału na przykładzie niemieckiej gminy można (a jeśli tak) to w jakim stopniu wykorzystać w gminach w Polsce ? Jaki jest udział lokalnych grup działania w wykorzystaniu środków pomocowych UE – próba porównania: Polska a Niemcy (Bawaria) .

8. W jaki sposób dokonywany jest nadzór wykorzystania środków pomocowych w świetle rozwiązań prawnych i regulacji wewnętrznych w gminach polskich i niemieckich ?

6. Konkluzja końcowa

Stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska mgr Marka Długozimy pt: *Dostępność i wykorzystanie środków z UE w gminach w Polsce i w Niemczech w latach 2014-2017 (studium porównawcze)* – przygotowana pod kierunkiem naukowym Promotora prof. zw. dr hab. Mariana Nogi - spełnia, zgodnie z "Ustawą o Stopniach Naukowych i Tytule Naukowym oraz o Stopniach i Tytule w Zakresie Sztuki", z dnia 14 marca 2003 roku wraz ze zmianami, warunki stawiane rozprawom doktorskim i po spełnieniu innych warunków formalnych,

wnoszę do Rady Akademickiej Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu

o jej publiczną obronę.

Anna Ćwiąkała-Małys